

O IDEE ȘI O STARE DE SPIRIT ÎNTR-UN VOLUM COLECTIV

Apariția volumului colectiv, *Identitate. Cultură. Media* (Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2008), coordonat de atât de activul publicist și scriitor Grațian Cormoș, demonstrează că solidaritatea în cultură și originalitatea unor inițiative nu sunt noțiuni abstracte, ci cât se poate de palpabile, iar noile generații de scriitori și esești recurg cu folos și bucurie la acest mod de „ființare”. În *Cuvânt înainte*, același coordonator ne justifică rațiunea unei astfel de apariții și considerăm nimerit să o reproducem și noi aici: „Idea prezentului volum colectiv a pornit dintr-o necesitate istorică obiectivă: aceea de a încredința tiparului câteva exegeze de calitate ale tinerilor cercetători, masteranzi, doctoranzi și cadre didactice universitare clujene, care aveau ceva de spus în domeniul lor de specializare.” (p. 5.)

Având un caracter eterogen, recunoscut de autori, textele prezentului volum* se grupează în jurul unei tematici diversificate, de la eseu și critică literară până la studii de filosofie, sociologie, istorie și drept. Noutatea abordărilor coagulează însă această lucrare, conferindu-i un statut bine definit, bine accentuat, dedicat unei idei, aceea de a trăi în cultură împreună, de a privi mai detașat viața literară și publicistică, înlăturând pe cât posibil orgoliile personale și preferând „polemicile fertile”, după cum sublinia și editorul.

Volumul de față se deschide cu un studiu despre *Evoluția ideii de protocronism la Edgar Papu*, studiu substanțial, semnat de Grațian Cormoș. Printr-o abordare atentă și pornind de la surse, autorul demonstrează că Edgar Papu a fost „preocupat intens în revelarea anumitor priorități literare și artistice în context universal” (p. 9), înlăturând suspiciunile legate de momentul social-politic al vremii respective. Grațian Cormoș contextualizează momentul lansării conceptului de protocronism românesc, evidențiind considerațiile lui Edgar Papu asupra aspectelor protocronice ale poezilor români clasici și făcând totodată referiri la revistele ce au dat curs dezbaterilor despre protocronism. Concluzia acestui demers critic îmbracă forma unei judecăți echilibrate, obiective, după cum se poate observa: „protocronismul există ca un concept necesar al comparatismului, reprezentând un corelativ logic al sincronismului, însă, cu privire la producțiile literare românești e la fel de adevărat că nu am fost nici pe departe atât de protocronici pe plan universal cum în mod naiv credea autorul teoriei.” (p. 66).

Urmează alte două studii, în care Ciprian Bogdan aprofundează problema identității la Jürgen Habermas, iar Lucian Butaru readuce în discuție, printr-o abordare

interesantă, antisemitismul, rasismul și eugenia, reușind identificarea unor cauze majore care au dus la apariția rasismului ca practică. Rețin atenția în aceeași măsură și eseurile semnate de Anamaria Cadiș, Luminița Coman și Adina Faur.

Un interesant periplu prin revistele pentru copii din perioada interbelică ne oferă Olga-Elena Morar, cercetătoare care ne invită să reconsiderăm un domeniu ce poate părea unora facil, cel puțin la prima vedere, căci, la o analiză mai atentă a subiectului, cu toate implicațiile sale literare și cultural-educative, perspectiva se va schimba cu certitudine. Autoarea ne înfățișează fenomenul literar al revistelor pentru copii ce în perioada interbelică a dobândit o reală amploare, captând interesul a numeroși scriitori, unii de mare prestigiu. Olga-Elena Morar surprinde aspecte de structură, program sau ilustrații în revistele amintite, focalizând atenția asupra profesionalismului cu care aceste periodice au fost realizate, fapt recunoscut și demn de apreciat.

Un „demers interpretativ”, așa cum însuși autorul Dragoș Sdrobiș îl numește, este studiul despre problematica holocaustului în istoriografia românească postdecembristă, semnificativ intitulat „De la uitare la negare”. Furnizând ample note bibliografice și explicative, studiul are în vedere confruntările actuale de idei din literatura istorică modernă centrate pe tema holocaustului și perspective noi de abordare a istoriei. Despre stereotipuri și prejudecăți în perceperea romilor, ne prezintă, dintr-o perspectivă antropologică, bazată pe numeroase studii dedicate acestei controversate etnii, Cristian Suciu.

Cu o astfel de structură (consistență) de certă valență postmodernă, volumul se încheie, cum nu se poate mai potrivit, cu o analiză exegetică asupra creației poetice a lui Gheorghe Pituț, în care Maria Vaida, cercetătoare avizată a vieții și operei acestui poet, îmbracă în noi semnificații un întreg univers liric. Conduși cu tact de autoare, ne adâncim parcă și noi în imaginarul poetului Gheorghe Pituț, în încercarea de a-i simți „mișcările și tăcerile universului celest, ale celui teluric sau cele ale eului interior”, care se săvârșesc, cum frumos se subliniază în studiu, „în timpul nopții, ori în timpul din vis, cel mitic...” (p. 221). Printr-o analiză aplicată, persuasivă, Maria Vaida reușește să identifice câțiva piloni tematici ai liricii lui Gheorghe Pituț, între care amintim simbolistica ochiului și a privirii, conotațiile întunericului și ale nopții, percepția Timpului și tentația oniricului.

Volumul se încheie sub auspiciile acestei incursiuni în poetica lui Gheorghe Pituț, iar nouă nu ne rămâne decât să-i felicităm pe autori pentru originala și generoasa lor inițiativă.

* ***, *Identitate. Cultură. Media*, volum colectiv coordonat de Grațian Cormoș, Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 2008.